

Er det snydd?

Claus Møldrup "På nogle områder har vi for længst taget springet fra det naturlige til det medicinerede menneske."
"Hvis der findes lægemidler, som kan fremme den professionelle præstation og øge evnen til at omgås kollegerne socialt, kan der komme et forbrug af medicin, som er drevet af personlige ambitioner på arbejdsmarkedet."

TOLV SKARPE TIL MØLDRUP:

- I USA bruger studerende Ritalin for at være tændt ved eksaminer. Vil det samme ske herhjemme?
- Det er sandsynligt. I Danmark er forbruget af Ritalin til behandling af hyperaktive børn eksploderet i de senere år, og mange brugere har svært ved at undvære lægemidlet, når de bliver voksne og begynder at studere. Det var på den måde forbruget på de amerikanske universiteter startede. Men hvis samfundet ønsker at åbne for præstationsfremmende medicin til brug ved studier og arbejde, er der sådan set mere fornuft i at tillade beta-blokkere, som ud over at virke på hjertet kan dæmpe nervøsitet ved eksaminer.
- Hvis man virkelig vil have fat på et receptpligtigt lægemiddel, skaffer man det vel bare på internettet? Kan Danmark gøre noget ved det?
- Næppe. Lægemidler som Ritalin, Modafinil, beta-blokkere og Viagra kan importeres fra USA, og langt de fleste af pakkerne ryger lige gennem tolden. I mange EU-lande kan man købe sovemidler og antibiotika, som er receptpligtige herhjemme, og medicinen kan uden restriktioner importeres til privat brug. Et problem ved privat import er, at man ikke kender kvaliteten af de stoffer, man får.

- *Vil det blive lettere at få recepter til danske apoteker?*
- Lægerne vil fortsat sikre sig, at der er et behov. Men hvad er et behov? Når patienten siger, at han eller hun er nødt til at få en angstdæmper eller en præstationsfremmer for at beholde jobbet? Vi har allerede problemstillingen inde på livet, når det gælder moderne antidepressive lægemidler.
- *Debatterer vi overhovedet livsstilsmedicin, eller kører udviklingen bare hen over os?*
- Der er masser af diskussion hver gang et nyt vidundermiddel kommer på markedet; fra Botox til plastikkirurgi. I de senere år har der været en intens debat på globalt plan blandt akademikere og intellektuelle, hvoraf flere er blevet positive over for medicinsk optimering af menneskets kognitive formåen. Det er tankevækkende; ikke mindst set i lyset af, at vores nye undersøgelse viser, at over halvdelen af den europæiske befolkning finder brug af hukommelsesfremmere acceptabel. En slående ting er dog, at de fleste debattører, politikere og fagfolk mener, at livsstilsmedicin er op til den enkelte, når bare han eller hun betaler selv. Med den holdning fraskriver samfundet sig det kollektive ansvar for en teknologisk udvikling og skaber et skisma. For brug af livsstilsmedicin, som er rationel ud fra individets synspunkt, er ikke altid rationel ud fra samfundets. Fx vil et øget medicinforbrug i befolkningen resultere i flere bivirkninger, som samfundet skal behandle; også selv om moderne lægemidler i sig selv medfører færre og færre bivirkninger.
- *Bliver der efterspørgsel på hukommelsesfremmere?*
- Det bliver en kæmpesællert. Hvis bivirkningerne er beskedne, vil verdensmarkedet være enormt for lægemidler, som kan forbedre brugerens indlæring, hukommelse og intellekt. En god indikator er salget af naturlægemidler, som påberåber sig at kunne gøre netop dette.
- *Hvordan vil intellektuel medicinsk optimering blive brugt?*
- Hvis der findes lægemidler, som kan fremme den professionelle præstation og øge evnen til at omgås kollegerne socialt, kan der komme en ny anvendelse af medicin, som er drevet af personlige ambitioner på arbejdsmarkedet. Vi bliver nødt til at starte diskussionen nu: Hvad er målet? Hvor langt vil vi gå?
- *Skal vi legalisere "Viagra til hjernen"?*
- Historisk set er den eneste bremse på lægemidlers udbredelse, hvis bivirkningerne er for store i forhold til nytten. Hvis hukommelsesfremmere ikke medfører væsentlige bivirkninger, vil folk efterspørge medicinen. Så kommer samfundet til at tage stilling til forbud eller legalisering. Hvis vi legaliserer intellektuelle præstationsfremmere som hjælpemidler i lighed med computere og mobiltelefoner, ramler vi ind i spørgsmålet: Hvad er et menneske? For medicinen er ikke blot et hjælpemiddel, men den ændrer mennesket som sådan. I andre sammenhænge har vi for længst taget springet fra det naturlige til det medicinerede menneske. Hvor længe ville almindelige danskere mon klare sig i naturen uden vaccineprogrammer og antibiotika?
- *Vil præstationsfremmere skabe mere lighed eller ulighed i samfundet?*

- Jeg tror ikke på et Orwellsk samfund, hvor alle er på den samme medicin, men på et samfund med mange subkulturer, der bruger lægemidler, som fremmer deres mål. Måske vil brug af hukommelsesfremmere skabe større opsplitning mellem folk, der arbejder i vidensfag, hvor sådanne lægemidler er mest relevante, og håndværkere og ansatte i servicefagene.
- *Vil de rige lande få et yderligere forspring i forhold til udviklingslandene?*
- Udviklingslandene kan komme til at betale en pris for, at livsstilsmedicin, som bruges jævnlige eller dagligt af velstillede befolkninger, vil være langt mere økonomisk attraktivt at forske i end lægemidler til at behandle folkesygdomme i fattige lande; fx antibiotika. Sådanne er markedsmekanismerne. Efter min opfattelse er det ikke medicinalindustriens, men det internationale samfunds ansvar at sørge for at skaffe økonomiske midler, så der også forskes i lægemidler til udviklingslandene.
- *Hvad med etik og moral?*
- Kun sporten har taget klar stilling ved at forbyde doping, og organisationerne prøver på at holde sporten ren trods brodne kar. På andre samfundsområder flyder tingene, fx i kunstens verden. Hvis musikere i et symfoniorkester bruger beta-blokkere for at dæmpe deres præstationsangst, accepterer vi det. Og det samme gælder forfatteren med en svaghed for flasken eller rockstjernen med hang til kokain, inden han går på scenen.
- *Vil fremtidens unge føle sig presset til intellektuel medicinsk optimering?*
- Tidligere kom man i front blot ved blive student. I dag skal man mindst være kandidat og helst ph.d. Hvis unge får mulighed for medicinsk hjælp til at leve op til de skærpede krav, vil nogle føle sig fristet af muligheden, og nogle vil sikkert opleve det som et pres.
- *Er det snyd?*
- Det er et moralsk og juridisk spørgsmål, som samfundet kommer til at tage stilling til. Hvis vi forbyder lægemidler, der fremmer indlæring og hukommelse, så er det snyd at få topkarakter på piller, ganske som det er snyd at vinde guld på doping. Skal konsekvensen være resultatets ugyldighed? Vi kommer til at stå over for præcis den samme problemstilling på arbejdsmarkedet og i kulturlivet.

